

Scientific Journal

VIRTUS

#38, November, 2019
published since 2014

2019

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 38, November, 2019
Published since 2014

*Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.3 December 2, 2019).*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of the town of Nish (Serbia);
- + Zielonogorski University (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

*Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – November # 38,
2019. – 237 p.*

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 4,494.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2019.

© Scientific Journal «Virtus», 2019.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovitz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor, Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, Ternopil National Economic University (Ukraine).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.L.L.b, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof., dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

Dadashova S.N.
REFLECTION OF F. NITZSCHE'S IDEAS
IN THE NAZI THEORY OF «GERMANITY» 12

Kysliy A.O.
MODERN CHRISTIANITY IN THE
SYSTEM OF POLITICAL PROCESSES 16

Lytvynenko A.I.
SOCIAL AND CULTURAL PORTRAIT
OF POLTAVA IN THE EARLY 20TH CENTURY
IN MEMOIRS OF LEONID LISSOWSKY 21

Malimon V.I.
PHENOMENON OF ALIENATION IN PHILOSOPHICAL
DISCOURSE XIX – EARLY XXI CENTURY 25

Pushonkova O.A.
AESTHETIC PRACTICES IN THE DIMENSIONS
OF POST-PRESENT VISUAL CULTURE 29

Tsoorupa M.V.
THE REFLEXIVE ANALYSIS OF DOUBT ABOUT LEGAL
«REALITY» OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW 34

PSYCHOLOGY. HEALTH MANAGEMENT

Balakhtar V.V., Vovk M.V.
TOLERANCE AS A PROFESSIONALLY IMPORTANT
QUALITY FUTURE SOCIAL WORKER 39

Vashchenko I.V., Zubrytska V.O.
EMPIRICAL REFERENTS OF PSYCHOLOGICAL
READINESS OF MIDDLE MANAGERS
TO MANAGERIAL ACTIVITY 44

Vinogradova T.I.
GENDER STEREOTYPES IN SPORTS
(PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES) 49

Kravchenko K.V.
PECULIARITIES OF THE FORMATION
OF FAMILY SPIRITUAL AND MORAL
VALUES IN HIGHER EDUCATION STUDENTS 52

Litvinenko Yu.I., Cherevko S.V.
MANAGEMENT OF WORKERS' HEALTH
AS THE FACTOR OF INCREASING LABOUR
EFFICIENCY ON ENTERPRISES 57

Obukhivska A.H.
THE METHODS OF PSYCHOLOGICAL
AND PEDAGOGICAL DIAGNOSTICS
OF THE DEVELOPMENT OF
YOUNGER PRESCHOOLERS 60

Sheviakov O.V., Shramko I.A., Babatenko O.V.
SOCIAL SUPPORT OF WOMEN'S LIVING
IN THE CONDITIONS OF THE DYNAMIC
SOCIOTECHNICAL SYSTEM 66

Yakymchuk H.V.
SOME ASPECTS OF A COMPREHENSIVE
ASSESSMENT OF THE SPEECH DEVELOPMENT
OF CHILDREN WITH SEVERE SPEECH IMPAIRMENT 69

PEDAGOGY

Andros M.E.
ONLINE EDUCATIONAL TESTING:
UKRAINIAN DISCOURSE 74

Anishchenko V.O.
APPLICATION OF SPECIALIZED TRAININGS
FOR MODERN PROFESSIONAL COMPETENCIES
FORMATION OF FUTURE PENITENTIARY
OFFICERS OF UKRAINE 79

Batsula N.V.
PROFESSIONAL DEVELOPMENT MANAGEMENT
OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS UNDER
THE NEW UKRAINIAN SCHOOL REFORM 83

Bilyavska T.M.
THE PROBLEM OF FORMATION OF LEXIC
COMPETENCE IN THE PROCESS OF
LANGUAGE PREPARATION OF FUTURE
PRIMARY SCHOOL TEACHERS 86

Gargaun N.M.
FORMATION OF ECONOMIC CULTURE OF YOUNGER
SPECIALISTS OF ELECTRICAL TECHNICIANS AS A
PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM 89

Harna S.Yu.
PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL
FOUNDATIONS OF UKRAINIAN STUDENTS'
DISTANCE LITERARY EDUCATION 92

Yeromenko O.A.
THE MODEL OF THE INTERNAL ADAPTIVE
MASTER'S TRAINING SYSTEM OF EDUCATIONAL
INSTITUTION MANAGEMENT 97

Jose da Costa H.O.
CHARACTERISTICS OF THE CONCEPT
«CREATIVE ABILITIES OF ELEMENTARY
SCHOOL STUDENTS» 103

Kuzminsky E.G.
THE ANALYSIS OF METHODOLOGICAL
RECOMMENDATIONS FOR CONTROLLING
THE LEVEL OF ENGLISH COMPETENCE IN LISTENING 107

УДК 159:364.2:[9364-787.2]

Шевяков О.В.,*д.психол.н., професор, завідувач кафедри загальної психології, shevyakovy0@gmail.com***Шрамко І.А.,***к.психол.н., доцент кафедри загальної психології,***Бабатенко О.В.,***студент-магістрант факультету психології Дніпровського гуманітарного університету,**Україна, м. Дніпро*

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОК В УМОВАХ ДИНАМІЧНОЇ СОЦІОТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ

У статті з'ясовано особливості соціальної підтримки життєдіяльності жінок в умовах динамічної соціотехнічної системи управління природокористуванням. За допомогою методів електрокардіографії та електроокулографії виявлено зміну зростаючого стомлення при роботі досліджуваних з дисплейними відеорядами автоматизованої соціотехнічної системи «Моніторинг природоохоронної діяльності». Обстежено 350 досліджуваних (оператори, фахівці, студенти, що мають навички роботи з комп'ютером) у віці від 18 до 36 років (всі жінки) до, під час і після роботи з дисплейними відеорядами динамічної автоматизованої системи управління.

Ключові слова: соціальна підтримка, психологічний стан, управління природокористуванням, психологічне забезпечення, соціотехнічна система діяльності.

Постановка проблеми. Для розробки і впровадження програм розвитку динамічних соціотехнічних систем діяльності (СТСД) важливими вбачаються психологічні засади формування спонтанної відображально-моделюючої активності проектування. Мова йде, перш за все, про формування зовнішньої взаємодії соціуму і природи як сукупності відносин, включаючи форми, зміст і характер взаємодії і взаємовпливу компонентів систем «людина – природа» та «людина – людина». У зв'язку з цим найбільший інтерес для дослідників представляє пошук інтегральних соціально-економічних і психологічних параметрів, що характеризують здатність людини протистояти несприятливим ефектам, що супроводжують екологічні зміни. Найбільш уразливими у цьому відношенні є жінки, в організмі яких страждають практично всі функціональні системи, що потребують розробки психологічного забезпечення соціальної підтримки їх життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміни навколишнього середовища несуть значну економічну загрозу для людства в цілому. Особливо це відноситься до антропогенних змін [1, с.615]. Сценарії таких змін як основну міра компенсації несприятливих зрушень передбачають мобілізацію зусиль населення на проведення заходів економічного, технологічного і соціального характеру, спрямованих на збереження здоров'я, працездатності і життєдіяльності людей [2, с.365].

Використання загальноприйнятих характеристик, розроблених для оцінки станів окремо узятій людини (функціональний стан, адаптаційні можливості, стійкість особистості і ін.) явно недостатнє. Потрібні нові підходи до пошуку інтегральних критеріїв, що визначають здатність суспільства в цілому протистояти наступаючим змінам навколишнього середовища. Один з можливих підходів бачиться в парадигмі психологічного потенціалу індивідуума і популяції. Це поняття запропоноване при розгляді проблем психології праці, що виникають при переході до ринкових відносин [3;4].

Формулювання мети статті та завдань. Метою статті є з'ясування особливостей соціальної підтримки

життєдіяльності жінок в умовах динамічної соціотехнічної системи управління природокористуванням. За допомогою методів електрокардіографії та електроокулографії вирішено завдання профілактики зростаючого стомлення при роботі досліджуваних з дисплейними відеорядами автоматизованої соціотехнічної системи «Моніторинг природоохоронної діяльності».

Виклад основного матеріалу. На етапі експериментальної оцінки дисплейних відеорядів досліджувані працювали в режимі розроблених сценаріїв, які імітували зміни екологічної обстановки на рівні регіону, що відбивались на інформаційній моделі.

Період навчання роботи з відеорядами був тривалим (2 години), оскільки досліджувані поступово засвоювали режим діалогу з комп'ютером.

Досліджувані курсором відзначали вірні відповіді із запропонованих на вибір. Швидкодію вирішення завдань з оцінки екологічної ситуації фіксували програмним способом, показники точності і надійності оцінювалися після експерименту. Априорна надійність дисплейних відеорядів наведена у табл. 1.

Динаміка якості та надійності виконання управлінських завдань показала, що вірогідність надійних рішень поступово динамічно знижувалась у досліджуваних в ході розвитку роботи з безперервними інформаційними потоками, причому високочисельно ($p < 0,01$) швидше у «априорно ненадійних» відеорядів підсистеми «Моніторинг ґрунтів».

В ході експерименту підтримувався нав'язаний режим з установкою на надійність виконання завдань управління ситуацією, що моделювалася

Зміна наростаючого стомлення при роботі досліджуваних з дисплейними відеорядами АСУ «Моніторинг ПОД» була наступною: істотна зміна функціонального стану практично не виявляється при роботі з відеорядом протягом однієї години діалогу з комп'ютером. Значне стомлення виявляється після закінчення двох з половиною годин безперервної роботи за дисплеєм при статистично значущих ($P < 0,05$) відмінностях з доробочим рівнем для показників кардіореспіраторної системи та

електроокулограми. Відзначаємо статистично істотне зменшення тривалості кардіоінтервалів для відеорядів обох підсистем, що, разом з динамікою зміни показ-

ників ЕОГ, свідчить про встановлення вираженого стомлення безвідносно з «апріорною надійністю» відеорядів (табл. 2).

Таблиця 1

Апріорна надійність безперервних дисплейних відеорядів динамічної соціотехнічної системи природоохоронної діяльності

Параметр	Оптимальні (О) та допустимі (Д) значення параметра		Відеоряд «Моніторинг атмосфери»	Відеоряд «Моніторинг ґрунтів»
Насиченість відеорядів безперервної інформації	О-6-8	Д<14	5	7
Кодування інформації	О-5	Д-18	5	7
Характеристики коду:				
оформлення	О-9	Д-18	10	9
величина	О-3	Д-6	1	3
контраст	О-3	Д-6	7	4
спрямованість	О-3	Д-9	5	4
лінійність	О-3	Д-7	6	6
миготіння	О-3	Д-12	5	7
Апріорний (Капр), бал	О-4-5	Д-3-4	4,5	3,5

Таблиця 2

Дані ЕОГ і ЕКГ в різні періоди роботи досліджуваних (М±m)

Показник	Відеоряд	Перед початком періоду	Під час роботи			Після роботи	Період роботи
			на початку	в середині	в кінці		
ККО	МАС	14,0	13,6	17,3	25,0	21,2	Протягом 1-ої години
		3,5	2,0	1,0	0,6	2,8	
	МГР	17,5	16,3	23,0	28,2	20,5	
R-R, с	МАС	5,5	6,5	0,8	2,5	1,0	
		0,70	0,75	0,73	0,72	0,70	
	МГР	0,25	0,15	0,18	0,10	0,15	
ККО	МАС	0,68	0,75	0,80	0,65	0,70	Протягом 2-ої години
		0,10	0,15	0,10	0,11	0,12	
	МГР	24,6	23,6	20,3	27,0	28,2	
R-R, с	МАС	3,5	2,0	1,0	0,6	2,8	
		27,5	28,3	29,0	30,2	29,5	
	МГР	5,0	6,0	0,8	2,3	1,0	
ККО	МАС	0,72	0,73	0,70	0,73	0,73	Протягом 3-ої години
		0,20	0,10	0,15	0,10	0,15	
	МГР	0,78	0,77	0,81	0,77	0,76	
R-R, с	МАС	0,10	0,15	0,10	0,11	0,12	
		24,5	23,6	24,3	25,0	31,2	
	МГР	3,0	2,5	1,0	0,6	2,8	
ККО	МАС	37,5	36,3	43,0	44,2	42,5	Протягом 3-ої години
		5,0	6,0	0,8	2,5	1,0	
	МГР	0,75	0,76	0,69	0,76	0,75	
R-R, с	МАС	0,25	0,15	0,18	0,10	0,15	
		0,73	0,74	0,72	0,71	0,72	
	МГР	0,10	0,15	0,10	0,11	0,12	

Примітка: ККО – кількість «кроків» ока ЕОГ, R-R-тривалість кардіоінтервалів; МАС – для відеоряду моніторингу атмосфери, МГР- для відеоряду підсистеми моніторингу ґрунтів.

Виділяємо особливість взаємодії досліджуваних, працюючих в системі АСУ «Моніторинг ПОД» в порівнянні з операторами-прокатниками: тривалість відновного періоду початкових показників функціонального стану у них в середньому значимо ($p < 0,05$) довше, що пов'язано з більшим ступенем стомлення у зв'язку з відсутністю заздалегідь виробленої системи формування та підтримання працездатності у вигляді професійних тренінгів.

Останнє пов'язано з тим, що навіть після трьох годин роботи за дисплеєм з «апріорно ненадійними» відеорядами інтегральний показник лише наблизився до межі допустимих змін.

Отримані результати підтвердили можливість вико-

ристання психологічних і психофізіологічних критеріїв для психологічного забезпечення якості дисплейних відеорядів і для розробки режимних заходів діяльності з ними в контексті реалізації програм розвитку СТСД. Особам, що працюють з дисплейними відеорядами АСУ «Моніторинг ПОД», як і операторам аналогічних динамічних соціотехнічних систем, можна рекомендувати тривалість безперервної роботи за дисплеєм при вирішенні оперативних завдань не більше двох годин, розділених 15-хвилинною перервою.

За наслідками теоретичних і експериментальних досліджень дисплейних відеорядів АСУ «Моніторинг ПОД» отримані характеристики їх якості, що дозволяють

прогнозувати ефективність роботи осіб, що приймають рішення на основі інформаційних моделей цього типу і можливі зміни ФС. У випадку з «апріорною ненадійністю» дисплейних відеорядів з підсистеми «моніторингу ґрунтів» своєчасно (на передпроектній стадії) було проведено їх психологічне вдосконалення шляхом приведення у відповідність показників «апріорної надійності» нормативним вимогам.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. В ході проведених досліджень стосовно реалізації програм розвитку динамічної соціо-технічної системи встановлені результати, важливі для психологічного забезпечення як з точки зору проєктувальників (розробників), так і користувачів, а саме:

1. З точки зору підсистеми відображально-моделюючої інформаційної активності проєктувальника підвищенню уваги до інформаційного повідомлення сприяє його техніко-естетична привабливість, що безпосередньо впливає на сприйняття користувача.

2. Існує в тенденції позитивний взаємозв'язок між техніко-естетичною привабливістю і запам'ятовуваністю інформаційного повідомлення.

3. Привабливіші в естетичному відношенні інформаційні повідомлення здатні викликати інтерес до себе у користувача, найкращим чином виконуючи інформативну і інформаційну функції.

В підсистемі психологічного забезпечення визначена роль критерію техніко-естетичної привабливості на всіх етапах інформаційної комунікації. Естетичний критерій, або критерій досконалості дизайну може виступати як пріоритетний при інженерно-психологічному проєктуванні, ранжуванні потреб, оцінці, вдосконаленні і реалізації програм розвитку зразків як у формальному так і у змістовному плані що важливо для інженерно-психологічного проєктування на ранніх його етапах.

В підсистемі інтегральної регуляції встановлені фасцинативні засоби впливу інформаційних повідомлень на різних етапах психологічного забезпечення комунікативного процесу, які дозволяють у перспективі ефективніше використовувати особливості формування споглядальної сторони інформації, що складає окремий напрям подальших розвідок.

Sheviakov O.V.,

Doctor of Psychological Sciences, Professor, head of the department of general psychology, shevyakovy0@gmail.com

Shramko I.A.,

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, department of general psychology,

Babatenko O.V.,

undergraduate student, faculty of psychology, of the Dnipro Humanities University,

Ukraine, Dnipro

SOCIAL SUPPORT OF WOMEN'S LIVING IN THE CONDITIONS OF THE DYNAMIC SOCIOTECHNICAL SYSTEM

The article deals with the peculiarities of social support for women's life in the context of a dynamic socio-technical environmental management system. Using the methods of electrocardiography and electro-oculography revealed a change in the growing fatigue in the work of subjects with the display video series of the automated sociotechnical system «Monitoring of environmental activity». We surveyed 350 subjects (operators, specialists, students with computer skills) between the ages of 18 and 36 (all women) before, during, and after working with the display automation systems of a dynamic automated control system.

Key words: *social support, psychological status, environmental management, psychological support, socio-technical system of activity.*

Література

1. Летуций І.А. Психофізіологічні особливості сприйняття інформації в комп'ютерному форматі. Актуальні проблеми психології. 2007. Т.Х. Вип. 2. С.611-622.

2. Маркова І.В. Сприйняття інформації в комп'ютерному форматі: психофізіологічні проблеми. Актуальні проблеми психології: 2008. Т.Х. Вип. 4. С.363-367.

3. Тарасенко А.В. Психологічне забезпечення розвитку соціотехнічної системи діяльності фахівців-операторів: концепція досліджень. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія «Психологічні науки». 2010. Т.2. Вип. 4. С.288-292.

4. Тарасенко А.В. Психологічне забезпечення розвитку соціотехнічних систем діяльності: теоретичні засади та методологія. Проблеми сучасної психології. 2010. Вип. 7. С.759-768.

References

1. Letuchy I.A. (2007). *Psykhofiziologichni osoblyvosti sprynyattya informatsiyi v komp'yuternomu formati* [Psychophysiological features of the perception of information in a computer format]. *Aktual'ni problemy psykhologii* – Actual problems of psychology. T.X. Vyp. 2. S. 611-622.

2. Markova I.V. (2008) *Sprynyattya informatsiyi v komp'yuternomu formati: psykhofiziologichni problemy*. [The perception of information in computer format: psychophysiological problems]. *Aktual'ni problemy psykhologii* – Actual problems of psychology. 2008. T.X. Vyp. 4. S. 363-367.

3. Tarasenko A.V. (2010) *Psykhologichne zabezpechennya rozvytku sotsiotekhnichnoyi systemy diyal'nosti fakhivtsiv-operatoriv: kontseptsiya doslidzhen'* [Psychological support for the development of the socio-technical system of activity of specialists-operators: the concept of research]. *Naukovyy visnyk Mykolayivs'koho derzhavnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlins'koho. Seriya «Psykhologichni nauky»* – Scientific Bulletin of the Mykolayiv State University named after V.O. Sukhomlinsky. Psychological Sciences Series. T. 2. Vyp. 4. S. 288-292.

4. Tarasenko A.V. (2011) *Psykhologichne zabezpechennya rozvytku sotsiotekhnichnykh system diyal'nosti: teoretychni zasady ta metodolohiya* [Psychological support of the development of socio-technical systems of activity: theoretical foundations and methodology]. *Problemy suchasnoyi psykhologii* – Problems of modern psychology. Vyp. 7. S. 759-768.